

HALUK İNANICI

Belçika'yı Farklı Gezmek

BRÜKSEL, BRUGES, GENT, ANVERS

© 2023 İletişim Yayınları

ISBN-13: 978-975-05-3511-6
© 2023 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)
1. BASKI 2023, İstanbul

EDİTÖR Berkay Üzüm
KAPAK VE GENEL TASARIM Suat Aysu
FOTOĞRAFLAR Haluk İnanıcı

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

HALUK İNANICI

Belçika'yı Farklı Gezmek

BRÜKSEL, BRUGES, GENT, ANVERS

Sunu

Brüksel'e ilk kez geldiğimiz 2014 yılında amacımız, Noel hazırlığıyla renklendirilmiş Brüksel, Bruges, Gent şehirlerinde güzel vakit geçirmektir. Doğrusu, bu kadar etkileneceğimi öngörmemiştim. İnsan derisine yapışmayan yumuşak soğğun, arada sırada serpiştiren karın ve Noel ışıklarının, sokak seslendirmelerinin, pazarlarının, her köşeye yayılmış insan coşkusunun büyüüne kapılmışım. Genel bilgiyle hazırlandığım gezi esnasında hissettiklerimden sonra merak fitili kendiliğinden ateşlenmiş oldu. Ardından 2018 ve 2019 yıllarında yaptığım ziyaretlerle, Anvers'i de kattığım bu rota üzerindeki dört şehir ilgi alanının merkezine yerleşiverdi.

Avrupa'nın en büyük iki imparatorluğunun doğuşuna tanıklık etmiş bir bölge Belçika. Brüksel'in Avrupa başkenti seçilmesinde de bu geçmişin payı olmalı. Endülüsülülerin büyük ordusunu, Fransa'nın kalbine doğru ilerlerken 732 yılında Poitiers (Puvaty) Savaşı'nda durduran Saray Nazırı-Komutan Charles Martel'in torunu olan ve bugün Almanya sınırları içinde kalan Aachen'da (Aix La Chapelle'de) doğduğu kabul edilen Şarlman, 768 yılında Frankların kralı unvanını almış, 800 yılında Aziz Petrus Kilisesi'nde Papa'nın elinden giydiği taçla Kutsal Roma İmparatoru ilan edilmişti.

İkinci büyük imparatorluk ondan yedi asır sonra Şarlman'ın doğduğu şehirde ve mezarının bulunduğu yerde, Aix La Chapelle Kilisesi'nde 1520 yılında taç giyen Şarlken'in Kutsal Roma İmparatoru seçilmesiyle kurulacaktı. Şarlken, Şarlman'ın mirasçısı olduğunu vurgulamak için mor imparatorluk pelerini ve esasını onun mezarının yanında kuşanıyordu.

Döneminde Avrupa'nın en büyük limanlarına sahip olan Belçika, Hollanda, Kuzey Almanya toprakları, 12. yüzyıldan itibaren dokuma endüstrisi ve ticaretle refah seviyesini çok yükseltmişti. Bölge, bu zenginlikle birlikte, fikir ve sanat dünyasında da güneyin Roma ve Floransa'sı gibi fikir ve sanat özgürlüğünün merkezi haline geliyordu. Jan van Eyck, Bosch, Brueghel, Rubens, Rembrandt, Vermeer gibi ressamlar; Erasmus, Spinoza, Leibniz gibi büyük düşünürler yetişmişti bu topraklarda. Bölge daha o zamanlar düşünceleri yüzünden yerel iktidarlara çatışan birçok insana kucak açmıştı. Bu misafirperverlik sonraki yüzyıllarda da devam edecekti. Voltaire, Hugo, Baudelaire, Marx, Proudhon gibi birçok siyaset ve düşün insanı bu topraklara sığınmıştı. İtiraf etmem gerekir ki, Belçika'nın ilgimi çekmesi esas itibarıyla bu farklı, aykırı düşünürlerle karşı gösterdiği misafirperverliği sayesinde olmuştu. Yine 20. yüzyılın fen bilimlerinin gelişmesinin, bilginlerin yetişmesinin, birbirini etkilemesinin önünü açan bilim insanları Brüksel'deki Solvay Enstitüsü'nde çalışmışlardı. Fizik, matematik, kimya alanlarında bugünkü bilimin temelini oluşturan fikirlerin gelişmesini, evreni anlamamızı sağlayan önemli bir merkez olmuştu enstitü.

Sonraki gidişlerimde Belçika'nın uygarlığa katkı sunan bu önemli geçmişinin izini sürmek istemişim. Buna olgunlaşmamda etkisi olan şairler, şarkıcılar, yazarlar ve geçmiş efsaneler de karışınca elim kendiliğinden kaleme gitmiş ve yazmaya başlamışım. Belki de Mısır kökenli Fransız şarkıcı Dalida'nın, Jacques Brel'in, Lara Fabian'ın şarkıları, Tenten'in maceraları, daha sonra buralı olduğunu öğrendiğim Marguerit Yourcenar bana çok öncelerden tuzak hazırlamıştı, kim bilebilir ki?

Bu hayranlığım okuru yanıltmasın. Elbette bu bölgede yer alan devletlerin Afrika, Güney Amerika, Asya'daki sömürgeci emellerini, neden oldukları kıyımları, yaptıkları kötülükleri bilmiyor değilim. Bunlar da kaydedilmeli; uygarlığın yol açtığı felaketler, katliamlar da en az bilimsel, sanatsal gelişmeler kadar yakından bilinmeli. Ancak amacım gezi kitabı yazmak...

Gezerken fark ettiğim bir başka ortak nokta daha vardı Belçika'yla. Belçikalıların Beuginage (Begijnhof) dedikleri kadın sığınma evlerinin kuruluşunun Haçlı Savaşları'nda Anadolu'da, Kutsal Topraklar'da ölenlerin eşleriyle ilgili olması da şaşırtmıştı beni. Kocaları bizim yaşadığımız topraklarda ölen kadınlar için yapılan sığınma evleri büyük bir trajediye işaret ediyordu.

İstanbul ve Belçika arasında tarihe kötü izler bırakmış çakışma anları da vardı. Kostantinople'un ilk Latin İmparatoru olan Flandre ve Hainaut Kontu I. Baudouin, komuta ettiği IV. Haçlı Seferi'nde yakıp yıktığı İstanbul'a tarihin en büyük hasarını vermişti. Latinler Ortodokslara büyük zulüm yapmış, şehrin başta 70.000 civarında el yazması kitap barındıran Julianus Kütüphanesi'ni, Constantinus, Iustinianus dönemlerinden kalan büyük imparatorluk kütüphanesini yakmışlar, yağmalamışlar, Hipodrom'da bulunan Örne Sütun'un üzerinde bakır levhaları söküp eritmişler, imparator locası Catisma'da bulunan Quadril'i Venedik'e San Marco Bazilikası'na kaçırmışlardı.

Kuzey'e, Bruges'e doğru ilerledikçe liman şehirlerinde karşımıza çıkan, denizcileri koruyan Demreli Aziz Nikolas kiliseleri de başka bir ortak yanımdı. Bölgede halı tezgâhlarının daha 12. yüzyılda yaygınlaştığını, halıcılık sanayisinin bile kurulduğunu, bölgenin halı ihraç ettiğini öğrenince, halının Doğu kökenli olduğuna ilişkin önyargım da tuzla buz olmuştu

Tanıdığım birçok insanın izleriyle karşılaşacaktım gezilerimde. Hümanistlerin prensi Erasmus'un evinde, bahçesinde onun soluduğu havayı içime çektiğimde, Rodin'in elinden çıkan heykelleri binaların üzerinde gördüğümde, Art Nouveau sanat akımının kurucularından Horta'nın evleriyle karşılaştığımda, âşık sairler Verlaine ve Rimbaud'nun dramatik öykülerinin geçtiği yerlerde dolaştığımda, "Bu bir pipo değildir" resimleriyle tüm sanat dünyasını karıştıran René Magritte'in müzesini gezdiğimde, Karl Marx'ın Brüksel'de yazdığı *Komünist Manifesto*'yu ilk kez arkadaşlarına okuduğu yerde kahve içtiğimde, Hugo'nun *Sefiller*'in ilk sayfalarını yazmaya başladığı yerin önünde bira içerken kitaptan küçük bir pasaj okuduğumda, Brueghel'in mezarını bulduğumda insanlığın önemli sesleriyle rezonansa geçtiğimi hissettim.

Neredeyse çizgi romanın kalbi diyebileceğimiz Belçika'da çocuğuma çizgi roman müzesini gezdirirken, duvara resmedilmiş çizgi roman karakterlerini beraber bulmaya çalışmak da ayrı bir keyif kaynağı olmuştu benim için. Ona çocukluğumun çizgi roman karakterlerini tanıtmaya fırsatı bulmuştum, *konusan duvarlar* önünde.

En az bir resmiyle mutlaka hafızamızın bir köşesine yerleşmiş olan Barok ressam Rubens'in şehri Anvers'i gezerken de çok etkilenmişim. Rubens'in birçok tablosunda izlerine rastladığımız o sarışın eşi ile yaşadığı evin bahçesinde oturup onun görkemli hayatını düşünmüştüm. Bugün müze olan evi ve yaşantısı Rubens'in şöhrete ve nimetlerine genç yaşta kavuşmuş şanslı bir ressam olduğunu göstermekteydi.

Brüksel gezilerimde gördüğüm tabloların içinde beni en çok etkileyenin ise *Marat'ın Ölümü* tablosu olduğunu söyleyebilirim. Bu tablonun Marat'ın yakın arkadaşı ressam tarafından yapılması, ölümünden kısa bir süre önce kendisini görmüş olması bana ister istemez resmî

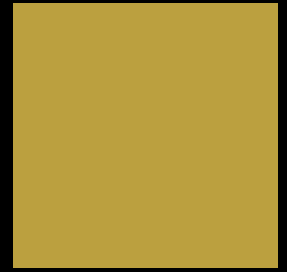
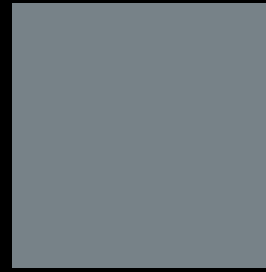
bilgilerden farklı şeyler düşündürdü. Jan van Eyck'in ünlü *Kuzuya Tapınma Altar Panosu* karşısında epey vakit geçirdim. Brueghel'in, Bosch'un büyük etkisi olduğunu hissedilen *Çılgın Meg* tablosu da etrafında döndürmüştü beni. Bir gün önce Brüksel'de izlediğim Brueghel'in bu ve benzer tabloları arasındaki ilişkileri gösteren bir odanın üç duvarında dönüp duran üç boyutlu çoklu gösteri de hayli çarpıcıydı. *Çılgın Meg*'in başındaki kâse, elindeki kılıç ve çeşitli nesnelere görsel bir şölen eşliğinde havada uçuşup başka tabloların içine giriyordu...

Eğer aralık ayında gezerseniz, Brüksel'in Büyük Meydan'ında özel ışıklandırma ve müzik gösterisiyle de karşılaşma imkânı bulmanız veya Bruges'ün sokaklarında Noel şarkıları dinlemeniz mümkün. Belçika'nın biralara gelince, eski manastırlarda başlayan ve gelişen bira kültürünün sayısız örneklerini tatbiki olarak inceleme, damak tadını geliştirme imkânı da mevcut...

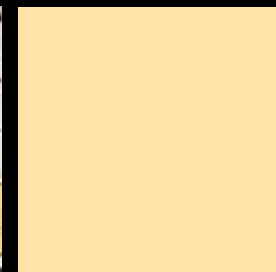
Son gezilerimi yaptığım 2018-2019 yıllarında güzel bir tesadüfle karşılaştım. 2018-2020 arası "*Flaman Ustalara Saygı*" başlığı altında Belçika'nın ünlü ressamlarına ayrılmıştı. Böylece özel sergileri, etkinlikleri de izleme imkânı bulduk.

Fotoğraflardan da bahsetmem gerekiyor. Her şehirde binin üzerinde fotoğraf çektim. Kitaba koyduklarım onlar arasından seçilenlerdir. Yer bulamadığı için kitaba giremeyen onlarca fotoğrafı üzülerek kenara ayırdım. Meraklı okuyucu için bu fotoğraflardan bazılarını kendi web siteme koydum.

İstedim ki şehir sokaklarında dolaşırken, müzelerde zaman geçirirken, parklarında otururken, heykellerine bakarken, müziklerini dinlerken, kanallarında gezerken, yemeklerini tadarken hissettiğim duygular, heyecanlar satırlar arasından okura aksın ve onları da etkisi altına alsın. Keyifle okunması dileğiyle.

Brüksel

BRÜKSEL

Yağmur yağıyor Brüksel'e
Fakat dünya umurunda değil onun
Sakince uyuyor
Hiçbir şeye ihtiyacı yok.

M. JOUEVEAUX - J. BARNEL

Brüksel'e dört yıl içinde ikinci geliştik. Geçen sefer de aralık ayını seçmişiz. Bu kez yanımızda 12 yaşındaki çocuğumuz var. Noel'in o süslü sokaklarını görmesi için tercihimizi, zihnimizde iz bırakan Brüksel, Bruges ve Gent lehine kullandık. Kış soğuğunu göze alıyoruz; neyse ki, yağmursuz çok güzel altı gün geçiriyoruz bölgede.

Brüksel deyince iki imge gelirdi aklıma. İlki, insana yağmurlu havayı sevdi ve sanki o hava sadece Brüksel'e özgüymüş hissi uyandıran, Dalida'nın söylediği *Il pleut sur Bruxelles* (Yağmur Yağıyor Brüksel'e) şarkısı... Sanki bu parça Dalida'nın söylemesi için yazılmış. Dalida'nın o kendine özgü sesinin kattığı derinlik ve lezzet, hüznü bir şarkıyı bile şehrin simgesi haline getirmeye yetmiş.

Sanatlar Köprüsü'nde merkeze bakış.

İkincisi, ağzında sigarasıyla hafızalara yerleşen, Fransız sanılsa bile aslında Flaman asıllı şarkıcı, söz yazarı Jacques Brel'dir. Tabii, bu iki simge ile yetinmeyip, tüm sürgünlere, âşıklara bağrını açan başkentini koynunda sakladığı başka hazinelerin de peşine düşeceğiz.

Şehir merkezi, kalbinde La Grand-Place'ın (Büyük Meydan) yer aldığı *Aşağı Şehir* ve *Brüksel Parkı* ile *50. Yıl Parkı* arasında uzanan *Yukarı Şehir* diye iki bölüme ayrılıyor.

Dalida, *Il pleut sur Bruxelles*

Duygu dünyanın derinliklerinde saklı nice armoniyi barındırıyor *Yağmur Yağıyor Brüksel'e* şarkısı. Plaklığımızdaki LP'de de var. Sık sık dinlemesem de o benim şarkılarımdan biri. Güfte sahibini tanımamamız¹ parçanın Dalida'ya özdeşleşmiş olmasından galiba.²

Dalida.

*Yağmur yağıyor Brüksel'e
Fakat dünya umurunda değil onun
sakince uyuyor,
Hiçbir şeye ihtiyacı yok
Adasını bulmuş, bir güneş adasını
Gökyüzü dalgalarının arasında
Ve yağmur yağıyor Brüksel'e*

Dalida, Brel'in öldüğü 1978 yılından üç yıl sonra onun anısına ithaf ederek seslendirmesinin ötesinde, sanki onu anlatmış şarkıda. Brel de *Bir Ada* şarkısında,

*Bir ada istiyorum
Bir ada umudun derinliğinde
Bir ada korkunun giremeyeceği yerde³*

diye seslenmiyor muydu? Şarkıda geçen, Jojo, Fernand, Fanette; Brel'in onlar için güfte yazacak, şarkılar besteleyecek kadar yakın dostları değil miydi? Dalida işte Brel'e ithaf ettiği şarkısında onun hayal dünyasından dem vuruyor, dostlarına, gezdiği yerlere göndermelerde bulunuyordu anlaşılır. Bir şarkıcıya, bir şarkıcı tarafından bundan güzel bir ithaf olabilir mi? Vefa duygusunun en üst estetik düzeyindeyizdir *Il pleut sur Bruxelles* şarkısını dinlerken.